

Doğu Akdeniz Bölgesinde Bir 3.Basamak Referans Merkezinin Kadın Hastalıkları ve Doğum Polikliniğine Başvuran Hastalarda HPV Aşısı Farkındalığı ve Kabul Edilebilirliği

Fikriye Işıl Adıgüzel¹, Cevdet Adıgüzel², Sevtap Seyfettinoğlu², Şerif Hürriyetoğlu², Halil Kazgan², Esra Selver Saygılı Yılmaz², Oğuz Yücel², Eralp Başer²

¹Adana Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Adana

²Adana Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum Kliniği, Adana

ÖZET

Doğu Akdeniz Bölgesinde bir 3.basamak referans merkezinin kadın hastalıkları ve doğum polikliniğine başvuran hastalarda HPV aşısı farkındalığı ve kabul edilebilirliği

Amaç: Tersiyer bir referans merkezi jinekoloji polikliniğine başvuran kadınların human papillomavirüs (HPV) enfeksiyonu ve HPV aşısı hakkındaki bilgi düzeylerinin değerlendirilmesidir.

Gereç ve Yöntem: Jinekoloji polikliniğine Ocak 2015 ve Nisan 2015 tarihleri arasında başvuran, yaşları 18-65 arasında değişen 426 kadın HPV enfeksiyonu ve aşısı hakkında farkındalık ve bilgi seviyesini değerlendirmek amacıyla çalışmaya dahil edildi. Mevcut çalışmada, araştırmacılar tarafından ilgili literatür incelenerek geliştirilen, 'Katılımcı Bilgi Formu' ve 'HPV Bilgi Değerlendirme Anketi' kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS 21 bilgisayar programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Tanımlayıcı istatistikler, ortalama, standart sapma, sayı ve yüzdelik dağılımlar ile gösterilmiştir.

Bulgular: Araştırmaya alınan 426 katılımcının yaş ortalaması 32.3±10.1 yıl idi. Katılımcıların 258'i (%60.6) HPV'yi daha önce duymadığını, 168 (%39.4)'i HPV'yi daha önce duyduğunu veya konu hakkında bilgisi olduğunu ifade etti. Katılımcıların 141'i (%33.1) HPV aşısını duyduğunu belirtti. Katılımcıların 182'si (%42.7) HPV aşısını yaptırmak isterken, 244'ü (%57.3) yaptırmak istemediğini belirtti.

Sonuç: Araştırmamızda, jinekoloji polikliniğine başvuran kadınların HPV enfeksiyonu ve HPV aşısı hakkındaki bilgilerinin yeterli olmadığı saptanmıştır. Toplum sağlığı eğitimi açısından, serviks kanserinin primer profilaksisi, preinvaziv lezyonların erken tanısı, HPV enfeksiyonu ve HPV aşısı hakkında okullarda, hastanelerde, internette, yazılı, sözlü ve görsel olarak eğitim programları uygulanmalıdır.

Anahtar kelimeler: Human papillomavirus (HPV), HPV aşısı, serviks kanseri

ABSTRACT

HPV awareness and HPV vaccine acceptance among women who apply to the gynecology outpatient clinics at a tertiary referral hospital in the south Mediterranean region of Turkey

Objective: To investigate the awareness about human papillomavirus (HPV) and acceptance of HPV vaccine among women who present to gynecology outpatient clinics at a tertiary referral hospital in South Mediterranean region of Turkey.

Materials and Methods: A total of 426 women aging between 18 and 65 who applied to gynecology outpatient clinics between January and April 2015 were included in analysis in order to evaluate the awareness and knowledge about HPV infection and vaccination. In the present study, "Participant Knowledge Form" and "HPV Knowledge Evaluation Questionnaire" were used, which were developed by authors after analyzing the relevant literature. Study data were analyzed with SPSS 21 computer software. Descriptive statistics were presented as mean± standard deviation, and number (percentage).

Results: Among 426 participants that were included in the study, mean age was 32.3±10.1 years. Two hundred and fifty-eight (60.6%) stated that they have not heard about HPV, whereas 168 (39.4%) stated otherwise. On the other hand, 141 participants (33.1%) heard about HPV vaccine. HPV vaccination was accepted by 182 (42.7%) participants, whereas 244 (57.3%) women did not accept vaccination.

Conclusion: In the present study, it was concluded that women who present to gynecology outpatient clinics did not have adequate knowledge about HPV infection and HPV vaccination. For the purposes of public health education, written, verbal and visual educational programs should be implemented at schools, hospitals and internet.

Key words: Human papillomavirus (HPV), HPV vaccine, cervical cancer

Bakırköy Tıp Dergisi 2016;12:136-139

Yazışma adresi / Address reprint requests to: Fikriye Işıl Adıgüzel,
Adana Kadın Doğum ve Çocuk Hastanesi, Kadın Hastalıkları ve Doğum
Kliniği, Adana

Telefon / Phone: +90-322-456-3015

Elektronik posta adresi / E-mail address: aze_isil@hotmail.com

Geliş tarihi / Date of receipt: 09 Haziran 2015 / June 09, 2015

Kabul tarihi / Date of acceptance: 15 Temmuz 2015 / July 15, 2015

GİRİŞ

Serviks kanseri, dünya çapında önemli bir sağlık sorunu olmaya devam etmektedir. Sağlık hizmetlerinin sınırlı olduğu gelişmekte olan ülkelerde, kadınlarda kansere bağlı ölümlerin 2. en sık nedenidir. Bu hastalık, tanısal girişimler ve risk faktörlerinin bilinmesi nedeniyle preinvaziv hastalık aşamasında tespit ve tedavi edilebilmektedir. Servikal kanserin primer nedeni HPV (human papillomavirus) enfeksiyonudur ve bu enfeksiyon servikal intraepitelyal neoplazinin yaklaşık %90'undan sorumludur (1). Günümüzde HPV aşısının geliştirilmesiyle, servikal kanser ve prekürsor lezyonlarının azaltılması amaçlanmıştır. Aşının persistan enfeksiyonun önlenmesi üzerine %85, sitolojik anomalilerin önlenmesi üzerine %93 etkili olduğu gösterilmiştir (2). Serviks kanserinden korunmada Papanicolaou (PAP) smear ile tarama ve erken tanı gibi ikincil korunma önlemleri kullanılmaktadır. Bu bağlamda 2006'da tip 6, 11, 16 ve 18'e karşı etkili kuadrivalan, 2009'da tip 16 ve 18'e etkili bivalan HPV aşısının ruhsatlandırılması ile birincil korunma da mümkün hale gelmiştir. Klinik çalışmalar göstermiştir ki, hem bivalan hem de kuadrivalan aşı 15-26 yaş arası kadınlarda HPV 16 ve 18'e bağlı CIN II, CINIII ve servikal adenokarsinoma in situyu önlemede yüksek düzeyde etkilidir (3,4). Rutin HPV aşısı 11-12 yaşındaki kız çocukları için önerilmektedir. En erken 9, en geç 18 yaşına kadar yapılabilir, 19-26 yaş arasındaki kadınlar için ise yeterli bilgi yoktur (5). Ülkemizde aşılama rutin aşı programına henüz dahil edilmemiştir. Toplumsal farkındalığı sağlamak için çalışmalar devam etmektedir. Araştırmamızda amacımız, hastanemiz jinekoloji polikliniğine başvuran hastalarımızın HPV enfeksiyonu ve aşısı hakkındaki farkındalığını ve bilgi düzeyini ortaya koymaktır.

GEREÇ VE YÖNTEM

Adana Numune Eğitim Araştırma Hastanesi ve Adana Kadın Doğum ve Çocuk Hastalıkları Hastanesi jinekoloji polikliniklerine Ocak 2015 ve Nisan 2015 tarihleri arasında başvuran, yaşları 18-65 arasında değişen, 426 katılımcı HPV enfeksiyonu ve aşısı hakkında farkındalık ve bilgi seviyesini değerlendirmek amacıyla çalışmaya dahil edildi. Literatür baz alınarak araştırmacılar tarafından demografik veri içeren 4 soru, HPV enfeksiyonu ve aşısı hakkında farkındalık ve bilgi seviyesini ölçen, kapalı uçlu 13 soru ile anket formu oluşturuldu. Araştırmanın yürütülmesi

için Adana Numune Eğitim ve Araştırma Hastanesi Eğitim Planlama Komitesi'nden (EPK) 25.02.2015 tarihinde onay alınmıştır. Uygulama öncesinde hekim tarafından tüm katılımcılara araştırmanın amacı ve anketlerin nasıl doldurulacağı hakkında açıklama yapılmış ve katılımcılardan sözel onam alınmıştır.

Elde edilen veriler SPSS 21 (Statistical Package for the Social Sciences, Chicago, USA) programı kullanılarak bilgisayar ortamında değerlendirildi. Tanımlayıcı istatistik, ortalama, standart sapma, sayı ve yüzdelik dağılımları ile gösterildi. Kategorik değişkenler arası ilişkileri belirlemede ki-kare testi kullanılmıştır. Sonuçlar %95'lik güven aralığında, p değeri <0.05 bulunduğu istatistiksel olarak anlamlı kabul edildi.

BULGULAR

Araştırma kapsamına alınan 426 katılımcının yaş ortalaması 32.3±10.1 yıl idi. Katılımcıların 98 (%23)'ü bekar, 328 (%78)'i evli idi. Katılımcıların 107 (%25.1)'si cinsel yolla bulaşan hastalıklar hakkında kendisini yeterli bilgiye sahip görürken, 319 (%74.9)'u kendisini yeterli bilgiye sahip görmemekteydi. İki yüz elli sekiz (%60.6) katılımcı HPV'yi daha önce duymadığını, 168 (%39.4) katılımcı HPV'yi daha önce duyduğunu ve konu hakkında bilgisi olduğunu ifade etti. HPV hakkında bilgisi olan katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında; 29 (%17.3)'ü ilkökul, 7 (%11.7)'si ortaokul, 60 (%35.7)'i lise ve 72 (%42.9)'si ise üniversite mezunu olduğu görüldü. HPV'yi daha önce duymayan katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde; 116 (%45)'sinin ilkökul, 53 (%20.5)'ünün ortaokul, 62 (%24)'sinin lise ve 27 (%10.5)'sinin üniversite mezunu olduğu görüldü. Eğitim durumu ile HPV hakkında bilgi sahibi olma arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görüldü (p<0.001) (Tablo 1). HPV bilgisi olan katılımcılar arasında, 63 (%37.5)'ü, "Size göre HPV nasıl bulaşır?" sorusuna, "Cinsel yol veya yakın temas ile" seçeneğini işaretlemişlerdir. Katılımcılardan 236 (%55.4)'sü HPV'nin serviks

Tablo 1: Katılımcıların Human papillomavirus (HPV) hakkındaki bilgileri ile eğitim durumları arasındaki ilişki

Eğitim durumu	HPV bilgisi (+)	HPV bilgisi (-)	p değeri
İlköğretim	29 (%17.3)	116 (%45,0)	p<0.01
Ortaokul	7 (%4.2)	53 (%20.5)	
Lise	60 (%35.7)	62 (%24.0)	
Üniversite	72 (%42.9)	27 (%10.5)	

kanserine neden olduğunu belirtirken, 190 (%44.6)'ı bu konuda bilgisi olmadığını belirtti.

Katılımcılara daha önce HPV aşısını duyup duymadığı sorulduğunda, 141 (%33.1)'i aşığı duyduğunu, 285 (%66.9)'i ise aşığı duymadığını belirtti. HPV enfeksiyonunu önceden duymuş olan grubun, HPV aşısını duyma oranı ise %72 olarak belirlendi. HPV aşısını duyan katılımcıların eğitim durumlarına bakıldığında; 17 (%12.1)'sinin ilkokul, 11 (%7.8)'inin ortaokul, 56 (%39.7)'sinin lise ve 57 (%40.4)'ünün ise üniversite mezunu olduğu görüldü. HPV aşısını daha önce duymayan katılımcıların eğitim durumları incelendiğinde; 128 (%44.9)'inin ilkokul, 49 (%17.2)'unun ortaokul, 66 (%23.2)'sinin lise ve 42 (%14.7)'sinin üniversite mezunu olduğu görüldü. Eğitim durumu ile HPV aşısını daha önce duyup duymama arasında istatistiksel olarak anlamlı fark olduğu görüldü ($p < 0.001$) (Tablo 2). HPV aşısını duyan katılımcılara nereden duydukları sorulduğunda; 57(%40,4)'si doktordan, 38 (%27)'i televizyondan, 27 (%19.1)'si arkadaştan ve 17 (%12.1)'si internetten duyduğu yanıtını verdi. "HPV aşısı olur musunuz?" sorusuna; katılımcıların 182 (%42.7)'si "Evet" yanıtını verirken, 244 (%57.3)'ü "Hayır" yanıtını verdi. HPV aşısını en erken yaptırma yaşı sorulduğunda, katılımcıların 227 (%53.3)'si cevabını bilmediğini belirtti ve 140 (%32.9)'i yanlış cevap verirken, 59 (%13.8)'u doğru cevap (9 yaş) verdi. Katılımcılara "Çocuklarınıza HPV aşısı yaptırır mısınız?" sorusu sorulduğunda 186 (%43.7)'si "Evet" cevabını verirken, 240 (%56.3)'i "Hayır" cevabını verdi.

Tablo 2: Katılımcıların Human papillomavirus (HPV) aşısı hakkındaki bilgileri ile eğitim durumları arasındaki ilişki

Eğitim durumu	HPV aşısı bilgi (+)	HPV aşısı bilgi (-)	p değeri
İlköğretim	17 (%12.1)	128 (%44.9)	p<0.01
Ortaokul	11 (%7.8)	49 (%17.2)	
Lise	56 (%39.7)	66 (%23.2)	
Üniversite	57 (%40.4)	42 (%14.7)	

TARTIŞMA

Serviks kanseri önlenabilir bir sağlık problemidir. Bundan dolayı kadınlar aşı programları, tarama yöntemleri, risk faktörleri ve preinvaziv hastalıklarının yönetimi hakkında bilgilendirilmelidirler. Ancak yapılan çalışmalar toplumun önemli bir kısmının serviks kanserine neden olan risk etkenlerini bilmediğini göstermektedir (6). Risk faktörlerinin bilinmemesi, hastaların korunma ve tanı-tedavi yöntemlerinden faydalanmasına engel olmaktadır (7).

Literatürde HPV enfeksiyonu ve aşısı hakkındaki bilgi düzeyleri çok değişken olarak bildirilmiştir. Araştırmamızda, 18-65 yaş arası kadınların HPV enfeksiyonu ve aşısı hakkında bilgi düzeyi ve farkındalığı değerlendirildi. Katılımcıların %39.4'ü HPV enfeksiyonunu, %33.1'i HPV aşısını daha önce duyduğunu veya konu hakkında bilgisi olduğunu ifade etti. Blake ve arkadaşlarının Amerikalı kadınlarda yaptığı araştırmada, HPV enfeksiyonu ve aşısı hakkında bilgisi olanların oranı %68 olarak bildirilmiştir[8]. Uygur kadınlarında yapılan bir çalışmada HPV hakkında bilgi sahibi olma oranı %13, ve HPV aşısını duyma oranı %6 olarak bildirilmiştir (9).

Tahmin edilebileceği gibi, eğitim düzeyi arttıkça HPV enfeksiyonu ve aşısı hakkında farkındalık ve bilgi düzeyi artmaktadır[10]. Bu çalışmada da eğitim düzeyi ile HPV enfeksiyon ve aşı bilgi düzeyi ilişkili bulunmuştur (Tablo 1 ve Tablo 2) ($p < 0.001$). Servikal displazi ve karsinogeneze başlatıcı etkenin HPV enfeksiyonu olduğu bilinmektedir. Skuamöz hücreli serviks kanserli kadınların yaklaşık %99'unda HPV enfeksiyonu tespit edilmiştir. HPV enfeksiyonu farklı karsinojenik yollardan serviksin hem skuamöz hem de adenokarsinomuna neden olmaktadır (11). Araştırmamızda katılımcıların %55.4'ü HPV'nin serviks kanserine neden olduğunu bildiklerini belirtmişlerdir. Literatürdeki benzer araştırmalarda da HPV ve serviks kanseri arasındaki ilişkinin bilinirliği düşük oranlarda bulunmuştur (12,13). Serviks kanseri ve HPV arasındaki ilişki göz önüne alındığında, araştırmamızdaki kadınların bilgi düzeyi yetersiz kalmaktadır. Bunu, araştırma popülasyonunu oluşturan kadınların yeterli eğitim alamamalarına ve görevli sağlık çalışanları tarafından gerekli bilgilendirmelerin yapılmamasına bağladık.

Günümüzde onkolojik hastalıkların için en önemli strateji, birincil koruma ve erken tanıdır. Serviks kanseri için en önemli birincil korunma yöntemi aşılama değildir. Halen Amerikan Gıda ve İlaç Dairesi (FDA) tarafından onaylanan biri bivalan ve diğeri kuadrivalan olmak üzere iki tip HPV aşısı bulunmaktadır. Daha önce HPV 16 ve 18 subtipleri ile enfekte olmamış kadınlara kuadrivalan aşı yapıldığında, bu subtiplerin neden olduğu CIN II ve CIN III preinvaziv lezyonlara %99 etkili bulunmuştur (14). Bazı ülkelerde profilaktik HPV aşuları ulusal aşı programına girmiş olsa da, ülkemizde halen ulusal aşı programında yer almamaktadır. Ancak, ücretli şekilde alınan FDA onaylı aşılar ülkemizde uygulanmaktadır. Aşılamanın yaygınlığı; maliyet, ana-baba ve gençlerin aşı ile ilgili tutumları, hekimlerin aşığı önerme ve reçete etmeleri

gibi pek çok etmene bağlıdır. Literatürde, aşılama engelleyen en sık faktörler maliyet, ergenlerde aşılamanın seksüel aktiviteyi erken yaşta başlatma korkusu, dini ve sosyal inanışlar olarak bildirilmiştir (15). Tek eşli yaşam da bazı çalışmalarda aşığı kabul etmeme nedeni olarak gösterilmiştir (16). Çalışmamızdaki hastaların %43.7'si HPV aşısını yaptırmayı kabul etmiştir. Yaptırmak istemeyen grup aşı hakkında yeterli bilgisi olmaması nedeniyle aşığı yaptırmayı düşünmemiştir. Literatürdeki bazı araştırmalarda HPV aşısı hakkında bilgi verildikten sonra aşının kabul edilebilirliğinin arttığına

dikkat çekilmiştir (17). Anne ve babanın çocuğuna aşı yaptırmaya karar verme sürecinde HPV enfeksiyonu ve aşısı hakkında yeterli bilgiye sahip olmaları çok önemlidir (18).

Sonuç olarak mevcut çalışmada, jinekoloji polikliniğine başvuran katılımcılar HPV enfeksiyonu ve HPV aşısı hakkında yeterli bilgiye sahip bulunmamıştır. Serviks kanserinin primer profilaksisi ve erken tanısı hakkında toplumun bilinçlendirilmesi için, yazılı, sözlü ve görsel eğitim programlarının okullarda, hastanelerde ve internette yaygın olarak uygulanması gerekmektedir.

KAYNAKLAR

- Lorincz AT, Reid R, Jenson AB, Greenberg MD, Lancaster W, Kurman RJ. Human papillomavirus infection of the cervix: relative risk associations of 15 common anogenital types. *Obstet Gynecol* 1992; 79: 328-337.
- Harper DM, Franco EL, Wheeler C, et al. Efficacy of a bivalent L1 virus-like particle vaccine in prevention of infection with human papillomavirus types 16 and 18 in young women: a randomised controlled trial. *Lancet* 2004; 364: 1757-1765.
- Paavonen J, Naud P, Salmeron J, et al. Efficacy of human papillomavirus (HPV)-16/18 AS04-adjuvanted vaccine against cervical infection and precancer caused by oncogenic HPV types (PATRICIA): final analysis of a double-blind, randomised study in young women. *Lancet* 2009; 374: 301-314.
- Group FHS, Dillner J, Kjaer SK, et al. Four year efficacy of prophylactic human papillomavirus quadrivalent vaccine against low grade cervical, vulvar, and vaginal intraepithelial neoplasia and anogenital warts: randomised controlled trial. *BMJ* 2010; 341: c3493.
- Saslow D, Castle PE, Cox JT, et al. American Cancer Society Guideline for human papillomavirus (HPV) vaccine use to prevent cervical cancer and its precursors. *CA Cancer J Clin* 2007; 57: 7-28.
- Clifford GM, Smith JS, Plummer M, Munoz N, Franceschi S. Human papillomavirus types in invasive cervical cancer worldwide: a meta-analysis. *Br J Cancer* 2003; 88: 63-73.
- Munoz N, Bosch FX, de Sanjose S, Herrero R, Castellsague X, Shah KV, Snijders PJ, Meijer CJ, International Agency for Research on Cancer Multicenter Cervical Cancer Study G. Epidemiologic classification of human papillomavirus types associated with cervical cancer. *N Engl J Med* 2003; 348: 518-527.
- Blake KD, Ottenbacher AJ, Finney Rutten LJ, Grady MA, Kobrin SC, Jacobson RM, Hesse BW. Predictors of Human Papillomavirus Awareness and Knowledge in 2013: Gaps and Opportunities for Targeted Communication Strategies. *Am J Prev Med* 2015; 48: 402-410.
- Abudukadeer A, Azam S, Mutailipu AZ, Qun L, Guilin G, Mijiti S. Knowledge and attitude of Uyghur women in Xinjiang province of China related to the prevention and early detection of cervical cancer. *World J Surg Oncol* 2015; 13: 531.
- Agurto I, Bishop A, Sanchez G, Betancourt Z, Robles S. Perceived barriers and benefits to cervical cancer screening in Latin America. *Prev Med* 2004; 39: 91-98.
- Reimers LL, Anderson WF, Rosenberg PS, Henson DE, Castle PE. Etiologic heterogeneity for cervical carcinoma by histopathologic type, using comparative age-period-cohort models. *Cancer Epidemiol Biomarkers Prev* 2009; 18: 792-800.
- Oh JK, Lim MK, Yun EH, Lee EH, Shin HR. Awareness of and attitude towards human papillomavirus infection and vaccination for cervical cancer prevention among adult males and females in Korea: a nationwide interview survey. *Vaccine* 2010; 28: 1854-1860.
- Xu C, Zhang W, Wu M, Zhang S. Knowledge of cervical cancer among 25-54-year-old women in Beijing. *J Cancer Educ* 2011; 26: 555-559.
- Ault KA, Future IISG. Effect of prophylactic human papillomavirus L1 virus-like-particle vaccine on risk of cervical intraepithelial neoplasia grade 2, grade 3, and adenocarcinoma in situ: a combined analysis of four randomised clinical trials. *Lancet* 2007; 369: 1861-1868.
- Boehner CW, Howe SR, Bernstein DI, Rosenthal SL. Viral sexually transmitted disease vaccine acceptability among college students. *Sex Transm Dis* 2003; 30: 774-778.
- Brewer NT, Fazekas KI. Predictors of HPV vaccine acceptability: a theory-informed, systematic review. *Prev Med* 2007; 45: 107-114.
- Ferris DG, Waller JL, Owen A, Smith J. Midadult women's attitudes about receiving the prophylactic human papillomavirus vaccine. *J Low Genit Tract Dis* 2007; 11: 166-172.
- Dempsey AF, Zimet GD, Davis RL, Koutsky L. Factors that are associated with parental acceptance of human papillomavirus vaccines: a randomized intervention study of written information about HPV. *Pediatrics* 2006; 117: 1486-1493.